

Kap 58 : ”1996/02 – Krux i själen”

Victoria hade varit i USA fyra gånger på vildmarkssemester och ridläger 1989-1991 & 1993. 1995 fick hon frågan: ”Vart vill du åka om du fick välja fritt?” Hon svarade: ”Till USA, det ställe som jag var i camp en sommar. Det betydde verkligen mycket för mig att vara där. Jag kunde vara för sig själv. Det var ingen som brydde sig om vem jag var. Och de där bergen långt borta som man smälte in i... Man kunde bara sitta ned och ta det lugnt.”¹ – ”Jag var tre år i rad på vildmarkssemester i USA, i Klippiga bergen. Inte förrän tredje året kom det fram vem jag i verkligheten var och då blev det inte roligt längre.”²

Sommaren 1995 & 1996 var Victoria på språkresor till England. Sommaren 1996 även till Tyskland. Hon besökte vänner i Kenya. Därefter var det franska på Centre International d'Etudes Francaises vid Université Catholique l'Ouest i Angers, Frankrike. Terminsstarten var den 1 oktober 1996. Hovet hade försökt hålla tid och plats hemlig men borde vetat bättre. 50 journalister och lika många fotografer tog sig dit inskrivningsdagen:

Vi stod i en halvcirkel runt trappan till Université Catholique de l'Ouest i Angers och väntade på en 19-årig tjej från Sverige. Och hon kom. En helt ny Victoria – en student. En utstuderad student i glasögon och grå flanellbyxor.

Hon gick långsamt nedför trappan, vred på huvudet, tittade på oss alla, log försiktigt, slog lite hjälplöst ut med händerna, gick ett par steg åt vänster, såg lätt besvärad ut, log försiktigt igen, drog bort en hårslinga från ansiktet, tog ett par steg åt höger, allt medan 50 kameror oavbrutet rasslade, hon slog ut med ena handen, vinkade helt lätt på uppmaning av en fotograf och började till slut att skratta.

Då smälte vi allihopa. Isen var bruten. När hon sedan pratade med oss var det en frimodig och humoristisk kronprinsessa som vann allas hjärta.³

[Presskonferensen var på svenska & engelska. Universitetets rektor medverkade. Victoria inledde med: ”Så många här för bara lilla mig?” På en fråga om sina franskkunskaper svarade hon undvikande ”De få ord franska som jag kan tänker jag inte säga nu.” Hon hade nyss genomgått ett två timmar långt nivåbestämningsprov och skulle följa en introduktionskurs 22 lektioner bunden undervisning per vecka i grammatik, läs- och hörförståelse och konversation. Hon hade förkunskaper men det har inte gått att identifiera varifrån.]

Hon bodde inneboende hos familjen Isabelle & Guillaume d'Anthemaics med två döttrar, vänner till kungaparets vänner. ”Jag bodde hos en fransk familj som inte kunde ett ord engelska, och det var bra. Men kursen jag gick på var nog inte den bästa för mig. Till skolan kom elever från många länder. Några talade bra franska, andra kunde inte ett ord. Vi talade engelska med varandra. Lärarna däremot pratade bara franska, vilket gjorde det svårt för oss. Ibland fick man gissa sig till vad de menade. Så tvingades jag avbryta kursen två gånger för att resa hem. Först för prins Bertils och sedan för mormors begravning [1 januari & 14 mars 1997].”⁴ Sommaren efteråt var hon trots allt ganska nöjd: ”Det var en frihetskänsla att slippa

¹ Herman Lindqvist. Drottning med tiden. SVT2, 1995-07-13. [Intervju med Victoria.]

² Sten Hedman. Kronprinsessan i sin första stora intervju. Se & Hör, 1995:31.

³ Bengt Michanek. Bengt Michanek, murvel. 2003.

⁴ Herman Lindqvist. Victoria - Drottning med tiden. 2009.

vara påpassad även om det var mycket regler. Jag kunde varva ned.”⁵ Det är oklart hur mycket franska hon lärde sig under året. Inte tillräckligt för att tala med familjen i alla fall.

Hon förefaller ha följt råden i Madisons dyslexibok. Hon skaffade sig glasögon och joggade. Dagtid veckorna umgicks hon med kurskamrater. Kvällarna – med sin låga läshastighet – bör hon ha ägnat helt åt studierna. Helgerna var hon i Paris bl a och träffade svenska bekanta. Victoria: ”Jag trivs jättebra. Jag känner mig inte behandlad på något särskilt sätt. Jag har många goda vänner redan, bl a en japansk flicka. Vi brukar gå med andra kompisar efter lektionerna och dricka en kopp kaffe och äta en smörgås.”⁶ Slutexamen var i början av juni. Det finns inga uppgifter om hur det gick. Dåligt får man anta. Det var första gången hon inte fick stödundervisning och läxhjälp. Efter återkomsten till Sverige tog hon privatlektioner – förmodligen konversationsövningar.

Vad som därefter inträffade – sommaren & hösten 1997 – har kannstöpts rätt rejält. Detta är Victorias version från 2002: ”Jag mådde som ett accelererande tåg, på väg rakt ner ... Jag hade ju ätstörningar och var medveten om det, min ångest var enorm. Jag hatade verkligen hur jag såg ut, hur jag var... (tyst). Jag, Victoria, fanns inte. Det kändes som om allt i mitt liv och runt omkring mig kontrollerades av annat och andra.”⁷ Pressad på detaljer blir hon bara osammanhängande. Jag gör ett försök att reda upp det hela.

*

15-årsdagen var Victoria en ganska tanig tjej. Därefter gick hon upp i vikt. Några siffror har aldrig publicerats men det förefaller som om hon årsskiftet 1995/96 vägde snudd på 70 kilo. Detta tyckte hon tydligen var i mesta laget och inledde en långvarig bantningsperiod. ”Förut fick livvakterna hänga med Victoria till gottkiosken i skolan. Nu börjar hon bli mera medveten om sin figur.”⁸ Bantningen har skylts på hennes mor, på massmedia och senare på hennes umgänge i Angers men inget har gått att verifiera. Hon var något avmagrad till introduktionen i Amarantherorden november 1996. Detta kommenterades gillande av hennes internationella beundrarskara på The Royal Forums som ”The baby fat is gone!”. Det finns ett oerhört tjugigt fotografi av henne från det tillfället i apelsinfärgad galaklänning och vita balhandskar. Hon håller upp armarna – helt okay! – och leds fram av två marskalkar. Under våren och sommaren gick hon ned ytterligare. Hon fick beröm för sin slanka kropp. Ungefär mitten av september hade hon dock magrat så mycket att kläderna inte längre hängde rätt.

CG hade planerat dotterns utbildning i detalj. Under hösten var det allmän representation, inkommande statsbesök, studiebesök hos riksdag & regering och på olika departement, EU och FN. Omdömet var att hon gjorde bra ifrån sig men hade svårt att få personlig kontakt – hon lät som hon kallpratade på en diplomatmottagning – förmodligen ett tecken på ungdomlig osäkerhet. Under tiden minskade hon fortsatt i vikt – dock inte så mycket som det verkar på fotografierna. Till Nobelfesten 1997 var hon nere i 50 kilo, möjligen något mindre. Eftersom hon är 168 cm lång blir det ett BMI på 17. Det är ungefär som en kvinnlig maratonlöpare. Inte ser man vacker ut då men man springer bra. Det finns ett par mycket kända fotografier från Amarantherbalen i november och Nobelfesten i december där hon ser ut som en Belsenfånge men proportionerna är snedvridna av ett vidvinkelobjektiv. På andra fotografier från den här tiden ser hon mager men helt normal ut – dåligt tränad dock.

⁵ Rickard Sjöberg. Året med Victoria. TV4, 1997-12-30.

⁶ Expressen, 1996-11-28.

⁷ Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Victoria, Victoria. 2002.

⁸ Expressen, 1996-01-05.

Varken Victoria eller Silvia verkar ha tagit för allvarligt på viktnedgången. Silvia hade jojobantat i sin ungdom och antog att dottern gjorde detsamma. Victoria var enligt all tillgänglig information fullt fysiskt frisk. Varken då eller senare har hon velat kännas vid diagnosen anorexia. Hon har talat om sin prestationsångest – inte riktigt samma sak – och den fanns redan skoltiden. Termen anorexia användes från september av Svensk Damtidning och Aftonbladet. I december användes den även av hovets informationsavdelning men det finns inga uppgifter om vem som skulle ha satt diagnosen. Det fanns rykten om en klinik i Schweiz. Ett annat rykte om Centrum för ätstörningar på Huddinge sjukhus verkar dock troligare. DSM-kriterierna för anorexia är att:

- Personen frivilligt eller ofrivilligt under lång tid håller en låg BMI.
- Personen har en intensiv rädsla för att gå upp i vikt eller att bli tjock.
- Personen har en störd kroppsuppfattning och förnekar allvaret i tillståndet.

Eftersom Victoria påstår sig ha varit medveten om sina ätstörningar uppfyller hon knappast DSM-kriterierna. Våren 1998 gick hon snabbt upp igen och har sedan hållit normalvikt, vilket inte heller stämmer med DSM-kriterierna. Silvia intervjuades efteråt men visste inte vad hon skulle tro: Naturligtvis har jag frågat mig själv som mamma ”vad har du gjort fel?” Men orsaken till sjukdomen är så diffus att jag inte kan få något svar på den frågan.⁹

Hovets officiella version när det begav sig var att Victoria hamnat i en ond cirkel. ”Hon fick beröm för att hon skötte sig så bra i alla sammanhang, kraven ökade på att hon skulle ta på sig mycket mer. Det blev för mycket för henne.”¹⁰ Viktnedgången startade dock redan innan schemat hårdnade hösten 1997. Victorias officiella schema 9701 till 9706 var:

- Konselj (1 dag)
- H.K.H. Prins Bertils begravning i Slottskyrka (1 dag)
- Närvaro vid VM i skidor i Trondheim (3 dagar)
- Sportlov i Storlien (6 dagar)
- Kronprinsessans namnsdag: Uppvaktning på Slottets inre borggård (1 dag)
- Fru Alice de Toledo Sommerlaths begravning i Heidelberg (1 dag)
- Utrikesnämndens sammanträde (1 dag)
- Närvaro vid firandet av H.M. Konung Haralds 60-årsdag och H.M. Drottning Sonjas 60-årsdag i Norge (6 dagar)

Det verkar inte tillräckligt ansträngande för att ha något förklaringsvärde. En troligare förklaring är att bantning och fysisk träning ofta handlar om kontroll. Har man inte kontroll över något annat här i världen har man i alla fall kontroll över sin egen kropp. Det var i alla fall hennes egen förklaring efteråt. Jag upprepar den: ”Jag, Victoria, fanns inte. Det kändes som om allt i mitt liv och runt omkring mig kontrollerades av annat och andra.”¹¹

Den alternativa förklaringen brukar stavas AAA = Ackumulering Av Allt. Utöver tonårsångesten, dyslexin och problemen att hantera sin sociala position rymdes här även det komplicerade förhållande med Daniel Collert, att föräldrarna hellre sett hennes bror som tronföljare än henne själv, att det var äktenskapskonflikter hemma & att arbetsbelastningen under hösten gjorde att ”hon gick in i väggen”. Det var också hennes ambivalens. Som sägs i

⁹ Svensk Damtidning, 2000:19. Citat ur: Intervju med Silvia i Stern eller Hello!. Odaterad.

¹⁰ Ken Olsson. Victoria och 20 år med stipendiaterna. 1998. [Citat av Elisabeth Tarras-Wahlberg.]

¹¹ Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Victoria, Victoria. 2002.

kapitel 36: ”Både CG och kronprinsessan Victoria hade sagt honom [hovreportern Johan T Lindwall] att de under sin uppväxt aldrig funderade över om det fanns något alternativ. Alla de träffade tog deras framtid för given. Konflikterna kom när de efter studenten mötte nya människor med nya idéer och började fundera igenom sin situation.”

*

Den 19 januari skulle Victoria ha börjat på en kurs i statsvetenskap på Uppsala universitet. Hon hade sökt på studentbetygen och kommit in på den reguljära utbildningen. CG & Silvia var t o m där och inspekterade en våning. Så blev det inte. Någon gång under nyårshelgen i Storlien svängde CG på en femöring och ordnade in henne på Yale University i Connecticut USA. Antingen fick Victoria ett rent ”psykbryt” där uppe i Storlien – det hade förekommit tidigare – eller så bedömde CG att mediabevakningen skulle göra det omöjligt för henne att bedriva sina studier.

Efter 13-helgen tog Victoria, väninnan Caroline Svedin och två livvakter flyget till USA. Silvia och Carolines mor Kit Svedin följde med men återvände snart. Som nämnts hade Victoria efter studenten gjort slut med samtliga sina vänner och bekanta – även Caroline Svedin. Man får anta att Caroline antingen övertalades att åka eller greps av medlidande och ställde upp för gammal vänskaps skull. Hon behövde i alla fall inte betala vistelsen själv. CG bjöd in ett antal chefredaktörer och bad dem ligga lågt med skrivierna. Efter ett år saknade Caroline livet hemma och återvände.

Victoria skrevs in som specialstudent på Yale university utan krav på examen. Caroline hade ryckts från sina juridikstudier på Stockholms universitet men hittade tydligen några lämpliga kurser. De var bosatta i småstaden Stamford hos en av CGs bekanta börsmäklaren Johan Kahm som hade utvandrat till USA i början av 1970-talet. Kahms fru Annika hade en fil kand i näringslära från Stockholms universitet 1972 och hade från 1981 behandlat ätstörningar. Man får utgå ifrån att Victoria behandlades som hennes övriga patienter: ”I differ from other nutritionists by getting my clients to understand why and how they have to eat/refeed, based on science. Individual nutrition counseling includes metabolic testing and body composition analysis to determine how to best fuel your their bodies to prevent accelerated aging and how to optimize fatburning capacity. I also address separating physical eating from emotional [eating], normal exercise from compulsive [exercise], realistic body weight and body image and attaining healthy expectations and goals.” Någon psykologisk rådgivning om hur hon skulle reda upp sin livssituation var det således inte fråga om. (Det finns en alternativ version där hon behandlas på Yale-universitets anorexiaklinik och går i någon form av samtalsterapi – möjligen hos en psykiatriker. Jag har dock inte kunnat verifiera den.)

De fyra bodde i ett separat rödmålat trähus på tomten, enligt en uppgift en ombyggd lada. Stamford är beläget mitt emellan Yale University och New York. En timme från vardera. Det blev långa dagar och som externer hade de ingen stans att vara under dagarna. Efter ett tag fick de disponera ett dagrum på Calhoun College. Något studentliv blev det däremot inte. De umgicks med varandra och med vänner i New York. Victoria återknöt bekantskapen med sina avpolleterade svenska vänner. Det var många telefonsamtal. Ingen epost men många om än korthuggna brev. Mycket skvaller. Hon besökte vänner i New York. Atmosfären i de ”utländska enklaverna” där är en smula speciell. Den liknar att gå på en internatskola eller att göra värnplikten. De sociala hierarkierna är tillfälligt nedtonade. ”Demokrati light.”

Första året studerade Victoria engelska, franska, konst och geologi på ungefär heltid. Andra året var det statskunskap och Europeisk historia på halvtid eller mindre. Engelskan förefaller ha varit konversations- eller skrivövningar – möjligen en förberedande kurs för studierna. Det finns en uppgift om att den var specialhjälp för hennes dyslexi men det har jag inte kunnat bekräfta.¹² Franskan var kursen *French in Action* – mest känd för att innehålla en 52 avsnitt lång TV-serie om franska i vardagen. Ambitionsnivån var att hålla franskkunskaperna vid liv. Konstutbildningen var 10 dagar praktik på Museum of Modern Art, introduktionskursen en månad i Basic drawing teckning & akvarellmålning och privata kurser i New York i glasmålning och glasblåsning för konstnären Hans Frode. ”Geologin” startade med Big Bang och arbetade sig framåt till plattetektonik, livets uppkomst, ozonskiktet och liknande. Det var snarast en sekulär skapelseberättelse. Kursen i statskunskap handlade om aktuella frågor i amerikansk politik inom området ”Internationella relationer”. Där ingick ett projektarbete om ”FN:s roll i Irak”. Det skall ha varit en betald privatundervisning. Kursen i Europeisk historia var ungefär Europas konflikter sedda med amerikanska ögon. Enligt information från hovet tenderade hon bara av kursen i Basic Drawing. Ett år i Angers + 2.5 år på Yale värderades därför bara till sju Bolognapoäng (=en månads studier) i hennes fil kand. Det finns många syrliga kommentarer om bortkastad tid men det är att ta i. Statskunskapen & historien hade hon nytta av senare. Franskstudierna var på gymnasienivå – oundvikligt eftersom hon startade från nästan noll – men hon klarar numera en enklare konversation.

*

Victoria har beskrivit sin situation som att hon hade problem av existentiell natur – ”krux i själen”¹³ har hon kallat dem. Att de kom i Angers berodde väl på att det var första gången som hon inte var omgiven av sitt personliga kompishov eller någon hovdam. Hon hade bara livvakterna och de ansträngde sig att inte märkas. Hon var utlämnad åt sig själv. Efteråt har hon sagt sig blivit mest obehagligt berörd av Republikanska föreningens kampanj ”Befria Victoria!” där föreningen hävdade att den behandling hon utsattes för stred mot hennes mänskliga rättigheter. Det bör ha varit denna artikel av psykologen Thomas Videgård:

Jag minns henne väl. Den 20-åriga, livliga, begåvade och attraktiva kvinnan. Hon sökte psykoterapi för ångest och anorexi. Jag förstod snart att hennes problem bottnade i att hennes mycket kända föräldrar ända sen födelsen detaljplanerat hennes liv. För dem var det självklart att hon i sinom tid skulle ta över det anrika familjeföretaget. Själv ville hon inte alls men vågade inte säga något till föräldrarna. Hon ville hellre ägna sig åt konst eller möjligen läkaryrket men visste att föräldrarna var benhårt emot. Hennes förtvivlan ökades också av att de uteslöt att hennes pojkvän skulle kunna bli hennes make.

...

På fullt allvar skrivs artiklar om att kronprinsessan måste offra pojkvännen Daniel Collert och välja en annan, helst utländsk och helst prins (bara inte de norska eller danska kronprinsarna!) för att säkerställa dynastins fortlevnad. Man kan säga att det pågår en slags omedveten byteshandel där medborgarna förser kungafamiljen med glans och ära (och ett hyggligt underhåll) mot att de får äga och utnyttja dem som offentlig familj. Folket köper dem som kelgrisar och de säljer sin personliga integritet.¹⁴

¹² Johan T Lindwall. Victoria – Prinsessan privat. 2010.

¹³ Olof Brundin. [Intervju med Victoria.] TT, Aftonbladet, 1998-07-14.

¹⁴ Thomas Videgård. Maskotmonarki eller Tomteland? Ordfront Magasin, 2001:1 & Republikanen, 2001:2.

Videgård fortsätter med en tänkt skildring av hur Victoria i namn av statsnyttan och familjeloyaliteten av någon korrumpierad amerikansk psykolog lärs att undertrycka sin personlighet och acceptera sitt öde. Det är uppenbart att Videgård ser privatpersonen Victoria som kanonmat i klasskampen och värd något bättre.

Verklighetens Victoria var visserligen beredd att göra sitt yttersta för att uppfylla svenska folkets förväntningar på henne som kronprinsessa och drottning men hon ville också ha ett privatliv: ”Jag vill inte, kan inte, utesluta varken den ena eller den andra. Men min plikt som Kronprinsessa känns så viktig att jag aldrig, aldrig skulle ge upp den. Jag tänker arbeta för att få ihop livet. Jag vill och tänker göra mitt yttersta för Sverige.”¹⁵

För att komma dit behövde hon dock en ”timeout” för att finna sig själv. Den var från början tänkt att vara 0.5 år men kom att bli 2.5 år. Vad processen egentligen bestod i är oklart. Hon gick inte i psykoanalys och hon hade ingen stor intellektuell insikt. Hon har gång på gång återkommit till sitt behov av att reflektera över sin situation, finna sig själv och att uppleva en vardag som åtminstone approximerade svenska folkets. Hennes skolgång må ha varit (nästan) som andras men hennes vardagsliv var det inte. Hon verkar aldrig ha sovit över hos någon kamrat, städlat sitt rum, gått på posten, tvättat bilen eller käftat med sina jämnåriga. Hennes egna föräldrar var ständigt på språng. De sågs ofta bara söndagar under ”familjeråden”. Hon blev förvånad över hur mycket tid hennes familj i Angers faktiskt ägnade till att umgås med varandra. Senare i Amerika upptäckte hon ”vanligheten” – livet utan barnflickor, guvernanter, hembiträden och betjänter – viktigt om man ville vara på samma våglängd som befolkningen i övrigt.

Jag har kommenterat den här sortens ”kungliga” identitetskriser tidigare. De är ett modernt fenomen. Hela kungahusets ”ekosystem” av bördsadel har ju försvunnit. Victoria har gång på gång återkommit till sin vilja att tillhöra någon grupp över huvudtaget – några som betar sig normalt i hennes närhet. Hon identifierar sig bara med kungligheter, även de en krympande skara, men försöker bredda umgänget – inte det lättast när man misstror allt och alla: ”Det är viktigt att vara anonym. Det är också intressant. Att jag kan prata med vem som helst utan att de anpassar svaren till min position. Jag lär mig hur vanliga människor fungerar.”¹⁶

Victoria har flera gånger fått frågan om hon vill dra sig ur och leva ett normalt liv men har alltid svarat nej: Att vara kronprinsessa är en ära och ett ansvar. Folket förväntar sig att hon ställer upp. Med den inställningen är det gradvis tillvänjning som gäller. Man vänjer sig vid allt – även vid att bli kronprinsessa av Sverige – men det tar tid – 2.5 år noga räknat.

*

Victoria och Daniel fortsatte att träffas under hennes Sverigevistelse 1997. Daniel och hans vän Martin af Robson startade en filial av den skotska MacRobsonorden. Medlemmarna bar under mötena kilt. Victoria var ordens beskyddarinna. Nya medlemmar introducerades genom att hon dubbade dem med ett svärd. Ordens huvudsyftet var att anordna medlemmarnas festmiddagar. Medlemmarna skänkte också pengar till en fond för Astrid Lindgrens barnsjukhus. Det fanns flera sådana sällskap i Victorias umgänge men detta verkar ha varit ”hennes”.

¹⁵ Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Victoria, Victoria. 2002.

¹⁶ Björn Carlgren. Kronprinsessa i USA. SVT2, 1999-06-05.

Victorias inställning till förhållandet tycks ha haft klara drag av hybris. Hon ville styra och ställa för sin omgivning – det är väl belagt – men nu fick hon veta att trots hennes pengar och sociala ställning fanns det saker utanför även hennes kontroll. ”För några år sedan hade jag så dåligt samvete för hur bra jag hade det, att jag sprang på och skulle hjälpa alla andra hela tiden, och glömde bort mig själv. Då mådde jag inte så bra och räckte inte så länge. Jag gick in i väggen och kunde inte hjälpa någon. Så även om jag vill ge så har jag lärt mig nu att jag måste ta också för att orka.”¹⁷

När Victoria flyttade till Amerika följde Daniel efter och bosatte sig i en etta med kokvrå för 12 tusen i månaden i centrala New York. Det var oklart vad han gjorde där men det blev snabbt en accepterad sanning att han var där för att stötta henne. Han hade kommit in på en dramautbildning på Juilliard School eller Actors studio men den tog han lätt på. Under våren skrev han den amerikanska motsvarigheten till högskoleprovet och kom in på Columbia University på en Bachelor of Arts-utbildning i teaterhistoria och psykologi. (I olika artiklar nämns också film, data, litteratur, historia och sociologi.) Under hösten läste han förberedande kurser för att gardera sig mot den känt höga studietakten. Därefter tog han sin examen. Det tog fyra år. Han gick också i behandling för sina psykiska besvär. Liksom Victoria satsade han på en ”timeout” och att återvända till Sverige som en ny människa – gjorde det också men inte förrän 2003.

Under 1998 sågs Daniel och Victoria på olika restauranger och nattklubbar. Första gången i april på restaurang Indochine i Greenwich Village. De fotograferades. Det finns en längre beskrivning ifrån premiärfesten på den nyöppnade nattklubben Obeca Li i september. ”Gänget med kronprinsessan, ett tiotal personer, anlände till nattklubben vid 23-tiden. De började med en sushi-middag. Victoria och Daniel Collert satt bredvid varann. Sedan gick Victoria en trappa upp till dansgolvet. Klädd i ljusa högklackade remsandaler, tajta svarta byxor och en vit t-tröja, med uppsatt hår och en guldkedja runt halsen dansade kronprinsessan med flera av sina tjejkompisar. Victoria, Daniel och några andra i sällskapet fortsatte sedan ytterligare en trappa upp, till ett loft med utsikt över resten av nattklubben. Där sparkade Victoria av sig skorna och fortsatte att dansa till tonerna av ABBA:s 'Dancing queen', medan Daniel – som i omgångar har utpekats som kronprinsessans pojkvän – satt i en soffa strax bredvid. Victoria var glad, lycklig, sprallig och hoppade omkring på dansgolvet. Hon såg så frisk ut och verkade njuta av livet. Mellan danserna satte hon sig hos Daniel. De talade förtroligt med varann.”¹⁸ Mera detaljerade än så blev aldrig New York-skildringarna.

Caroline kände sig mera som förkläde eller femte hjul än som bästis. Hon tröttnade. 1999 när Caroline åkt hem ambulerade Daniel mellan New York och Stamford. Victoria påstod efteråt att hon inte klarat sig utan hans stöd: både en uthållig älskare och en god lyssnare får man förmoda. Kanske hjälpte han henne med studierna. De levde som tonåringar för dagen – läste in sig med hämtmat och videofilmer och diskuterade sina åkommor – i New York besökte de kaféer, restauranger, nattklubbar, konstgallerier, museer, biografier, teaterpjäser, musikalerna och konserter – i Stamford strosade de i naturen, gjorde små avstickare, pluggade och konverserade artigt med värdfolket som de antog vara CGs spioner. De skidsemestrade i Vermont. Badsemestrade i Cannes.

Silvia verkar fått för sig att Daniel var en i raden av lycksökare. Under ett New York-besök försökte hon t o m övertala dottern att slå upp förhållandet. Ingen effekt dock. Det finns en intervju där Daniels omerte-löfte sviktat: ”Du förstår väl att det finns saker som jag inte kan

¹⁷ Catarina Hurtig. H.H.H. Victoria - Ett personligt porträtt. 2010.

¹⁸ Aftonbladet, 1998-09-28.

berätta om Victoria. Som att hennes mamma är slut i huvudet.”¹⁹ Förmodligen avsåg han att han – liksom alla andra mågämnar – inte fick delta i familjesammankomsterna förrän efter de förlovat sig och så långt gick det aldrig.

*

Efter nyåret 2000/01 tog både studierna och förhållandet med Daniel Collert slut. Hon skulle ha avslutat studierna redan hösten 1999 men ambulerade mellan kontinenterna för att gå slut några intressanta kurser. I maj 2000 var det en liten ceremoni där Yales rektor överlämnade ett diplom. Vad gällde Daniel hade Victoria länge avfärdat alla frågor om förhållandet med att ”Vi har en bra men privat relation”. De fortsatte att träffas men oregelbundet. Under världsutställningen i Hannover den 7 september 2000 gick hon oväntat ut offentligt med att förhållande faktiskt existerade. Varför hon gjorde så är inte känt. Hon hade i alla fall inte rådgjort med honom om saken. Daniel kunde dock inte förmå sig att säga ja till vad som i praktiken var ett frieri. Långt senare levererade han en sorts offentlig ursäkt eller förklaring: Han var mycket kär men han orkade helt enkelt inte med uppståndelsen och själva atmosfären kring kungahuset. Att alltid ha livvakter och fotografer omkring sig. Att aldrig kunna gå utanför porten utan att folk stirrade på honom. Att alltid misstänka att hans omgivning försökte utnyttja honom. Det var också detta med att gå tre steg bakom Victoria. Andrafiolen var inte hans instrument. – I augusti 2001 gav han en intervju till webbmagasinet Yosthlm.com. ”Vi har tagit en välbehövlig paus från varandra, men vi har en väldigt stark relation och nära kontakt.” På frågan varför han inte sagt något tidigare om att förhållandet var slut klippte han av med ”Vill jag bikta mig tar jag det med min terapeut.”²⁰ Hans sista uttalande var: ”Det är jobbigt att vara man. Men att vara kvinna verkar vara en strapats av mytologiska mått. Något mera komplext, vackert, lockande och samtidigt skrämmande kan jag inte komma på.”²¹

25-årsdagen 2002 gjorde Victoria bokslut över Amerika-tiden: ”Republikanska föreningens devis 'Befria Victoria!' var en börda när jag inte mådde bra. Nu får dom välja en annan rubrik!”²² Hon hade svårt att beskriva den förändring hon genomgått. Det var en process. 1996-2002 upplevde hon personlighetsklyvningen mellan ”vanlig flicka” och kronprinsessa som omöjlig att hantera. 2010 hade privatpersonen Victoria smält samman med den officiella rollen som kronprinsessan Victoria.²³ Det går att göra tidpunkten något mera exakt. 2004-2006 framstod hon för journalisterna fortfarande som något ”ungflicksaktig”. Hennes beskrivning av UD:s diplomatutbildning var t ex att hon fått 20 nya vänner. Hösten 2007 var det en helt annan mogenhet i uppträdandet. Kanske hade det att göra med att hon då faktiskt fyllt 30 år men förloppet liknar även det som Silvia och prinsessan Christina har beskrivit. De försökte båda personlighetsklyva sig i en privat och en officiell del. I längden gick det inte och det var en lättnad.

Som det officiellt berättas hade Victoria under hela denna period inte kontakt med någon kvalificerad psykolog. Vissa hennes resonemang talar emot det. Hon förefaller känna till kognitiv dissonanstheori – obehaget som uppstår när man har flera motsägelsefulla idéer samtidigt. Jag sammanfattar några av hennes resonemang:

¹⁹ Andreas Utterström. Daniel & Victoria. 2007.

²⁰ Andreas Utterström. Daniel & Victoria. 2007.

²¹ Sten Hedman. Daniel Collert berättar. Se & Hör, 2003:3. Citat ur: Magasinet Pause. Odaterad.

²² Bengt Magnusson. Kronprinsessan Victoria 25 år. TV4, 2002-12-29.

²³ Bengt Hansell. Reportage om kronprinsessan Victoria. SR P1, Dagens Eko, 2010-05-13.

Efter studenten hade Victoria tvingats konfrontera sina absoluta gränser. Bättre än så här var hon inte. Svårt att svälja men nyttigt att veta, Hon hade fått rådet ”var dig själv” men det är naturligtvis svårt att följa om man inte vet vem man är. Nu visste hon det. Hon hade också fått rådet ”Nyckeln är att kunna kombinera vem man är och sin roll.” Förväntningarna på henne i rollen som kronprinsessa var dock så diffusa och motsägelsefulla att hon fick kritik hur hon än betedde sig. Det ledde till dåligt självförtroende och till att hon blev arg över komplimanger eftersom de måste vara oförtjänta. ”Jag är alltid rädd för att inte vara tillräcklig, alltid rädd för att göra fel. Jag är rädd för att jag klampar i klaveret av ren okunskap.” - ”I stort sett allt hon gjorde kunde få oväntade konsekvenser. Även så enkla saker som att gå på en konsert eller att handla i någon affär.” Men man lärde sig av erfarenheten. Det var bara att bita ihop tänderna. Ta kritiken. Genomlida livets hårda skola. Detta var hennes öde. Man härdas. Efter Brunei fick hon ännu mera ångest. ”Det känns kusligt att allt det här kan försvinna en dag för något som jag gör av misstag.”

Victoria brukar då och då påstå att hon har men av sina upplevelser men det är nog en överdrift. 2003 klarade hon att springa en kilometer med 12 kilo stridsutrustning på 4.45 vilket förefaller helt godkänt. Vad angår själen, vem vet?